

Zpráva o nákupu unikátního prvotisku a dalších 41 starých tisků Knihovnou Národního muzea

Knihovna Národního muzea získala v letošním roce dotaci Ministerstva kultury ČR z prostředků Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví, přesněji jeho podprogramu C určeného na výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu.

Knihovně Národního muzea byl v polovině února tohoto roku nabídnut soukromým vlastníkem soubor historických knih, který sestává z jednoho prvotisku, 41 starých tisků a 2 tisků z počátku 19. století.

Nejzajímavější položkou tohoto souboru je bezesporu tisk *Cathon in latin Unnd Tutsch*. Jedná se o dosud neznámé a tudíž unikátní vydání díla *Catonis disticha*, sbírky latinských přísloví v elegických dvojverších z 3.–4. stol. po Kr. neznámého původu a obecně připisovaných fiktivnímu autorovi Dionysiu Catonovi, která sloužila ve středověku a raném novověku jako učebnice latiny v triviálních školách. Fotografie a stručný popis tohoto exempláře byl zaslán k identifikaci do oddělení Gesamtatalog der Wiegendrucke berlínské Staatsbibliothek. Podle sdělení pracovnice tohoto oddělení Martiny Nickel ze dne 16. 3. 2011 se jedná o dosud neznámé vydání tohoto díla, které je možné podle použitého tiskového písma atribuovat špýrskému tiskaři Konradu Histovi a datovat do doby kolem roku 1497. Kniha byla ve dvacátém století převázána, jinak je však ve velmi dobrém stavu a papír, na němž je vytištěna nevykazuje žádné známky poškození.

Ostatní staré tisky jsou jedinečné především z hlediska vlastnických značek a přípisů, na jejichž základě tvoří velmi zajímavé provenienční celky.

Provenienčně nejpozoruhodnější je skupina pěti svazků díla *Conciliorum omnium, tam generalium, quam provincialium [...] volumina quinque* vydaného v Benátkách v roce 1585. Čtyři z pěti svazků nesou na předním předeštlí mědirytové exlibris nejvyššího císařského pokladníka a rádce císaře Rudolfa II. Zachariáše Geizkoflera z Gailenbachu (1560–1617). Autorem mědirytového štočku Geizkoflerova exlibris byl známý vlámský umělec působící na dvoře Rudolfa II. Dominicus Custos (1560–1612). Custos štoček vyryl a signoval svými iniciálami roku 1603. Svým zpracováním patří k vrcholům renesanční knižní grafiky na našem území. Pátý svazek tohoto souboru rovněž nesl Geizkoflerova exlibris. Toto se však patrně časem odlepilo a ztratilo.

Další významnou skupinu tvoří knihy s rukopisným exlibris na titulní straně knih: *Ex libris Parochiae Cirquicensis*. Jedná se o soubor z farní knihovny obce Církvice u Kutné hory a podle datace exlibris byly knihy získány v 70. letech 18. století. Ve třech případech se na titulním listě nalézá exlibris předchozího vlastníka těchto knih, faráře Karla Viktorína Pertáka, který spravoval faru v nedalekých Nových Dvorech na přelomu 17. a 18. století. Řadu knih bez explicitně uvedeného církvickeho exlibris však bude možno této knihovně atribuovat na základě charakteristických signatur. V dalších knihách se objevují exlibris semilské fary a faráře Jana Aubricha, který spravoval farnost v sousední Lomnici.

Tento druhý soubor vyčleněný na základě provenience má značný význam pro výzkum farních knihoven, jejich

vzniku, vývoje, způsobu akvizice knih, popř. fluktuace knižních celků mezi farnostmi.

Ve zbývajících knihách byly zaznamenány další provenienční značky a přípisky (např. grafické exlibris Leopolda Josefa, hraběte Künigla, významné osobnosti v dějinách svobodného zednářství, a dalších), které do budoucna zbývá identifikovat.

Celý soubor významnou měrou obohatí sbírku prvotisků a starých tisků Knihovny Národního muzea. O výsledcích podrobnějšího průzkumu výše uvedených exemplářů budeme veřejnost do budoucna informovat.

Richard Šípek

Unikátní prvotisk *Cathon in latin Unnd Tutsch* (Špýr: Konrad Hist, okolo 1497).

Redakce přidává ještě anglická shrnutí k příspěvkům na straně 15–19 a 39–43:

International Exchange of publications of the National Museum Library 1990–2010

Jarmila Kučerová

Abstract: The international exchange of publications has a long tradition in the National Museum. It is both an important source of foreign scientific literature and also a very useful way of distribution of publications published by the National Museum – a presentation of its scientific results. The paper describes the history and changes in this area during the period 1990–2010 in the Czech Republic and in the National Museum Library. The comparison of results of purchase and exchange. Contemporary goals of international exchange of publications in the National Museum Library.

Keywords: acquisition, international exchange of publications, National Museum Library Prague.

Jarmil Krezar as a librarian of the National Museum Petr Kubát

Abstract: The study describes a decadent writer Jarmil Krezar (1884–1959) as a librarian of the National Museum in Prague between 1922 and 1939. It focuses on his cultural-historical activities and describes how the work of the old book prints influenced his late creation. The article also reflects the arrest of Jarmil Krezar by Gestapo at the end of 1939.

Keywords: Krezar, Jarmil, Ruzokvet, decadence, National Museum Library Prague.